



UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-I : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No.

Subject: Persian

PAPER: I (Dastoor-e-Zaban-e-Farsi Wa Tarjama)

MAX. TIME: 3 Hrs.

MAX. MARKS: 100

نوٹ: اس پرچے کے دو حصے ہیں۔ پہلے حصے کے تین سوالات لازمی ہیں۔ دوسرے حصے کا سوال نمبر ۱۲ لازمی ہے۔ جبکہ باقی تین سوالات میں سے کسی دو کے جواب درکار ہیں۔

(حصہ اول)

سوال نمبر ۱: از پرسش های زیر فقط ده تارا انتخاب نمائید و به زبان فارسی به اختصار جواب بدهید: (۲۰)

- | | | | |
|-------|-----------------|-----|-----------------|
| (الف) | متضاد چیست؟ | (ب) | مصدر مرکب چیست؟ |
| (ج) | اسم معرفه چیست؟ | (د) | صفت چیست؟ |
| (ه) | اسم عام چیست؟ | (و) | صفت پیشین چیست؟ |
| (ز) | اسم چیست؟ | (ح) | ضمیر چیست؟ |
| (ط) | کلمه چیست؟ | (ی) | جمله چیست؟ |
| (ك) | دستور چیست؟ | (ل) | حرف چیست؟ |
| (م) | مصدر ساده چیست؟ | | |

سوال نمبر ۲: درج ذیل اقتباسات میں سے کسی ایک کا فارسی میں ترجمہ لکھیں؟ (۲۰)

- (الف) سعدی شیرازی ساتویں صدی ہجری کے آغاز میں ایک دیندار گھرانے میں پیدا ہوئے۔ اپنی جوانی میں بغداد چلے گئے اور مدرسہ نظامیہ میں علوم دینی و ادبی حاصل کرنے لگ گئے۔ اس کے بعد عراق، بغداد، شام اور حجاز کا سفر کیا۔ ساتویں صدی ہجری کے وسط میں شیراز واپس لوٹ آئے۔ ۶۵۵ھ میں سعدی نے بوستان لکھی اور ۶۵۶ھ میں گلستان تصنیف کی۔ سعدی نے ۶۹۱ھ میں شیراز میں وفات پائی۔
- (ب) لاہور ایک تاریخی شہر ہے۔ یہ بہت پر رونق شہر ہے اس کے علاوہ لاہور اپنے آثار قدیمہ کی وجہ سے بہت مشہور ہے۔ لاہور میں بہت تفریحی مقامات ہیں جن میں شالامار باغ، بادشاہی مسجد اور شاہی قلعہ خصوصی اہمیت کے حامل ہیں۔ لاہور کا سب سے مشہور بازار انارکلی ہے۔ جہاں دن رات رونق رہتی ہے۔

سوال نمبر ۳: نیچے دیے گئے اقتباسات میں سے کسی ایک کا فارسی میں ترجمہ کیجیے؟ (۲۰)

- (الف) پروین اعتصامی (۱۹۰۶-۱۹۳۱م) ایرانی خواتین شاعروں میں زبردست شاعرہ ہیں۔ ان کے والد یوسف اعتصامی جدید فارسی ادب کے معروف مترجمین اور مصنفین میں سے تھے۔ انہوں نے بچپن سے شعر کہنا شروع کر دیے اور اپنی جوانی کے عالم میں جب فوت ہوئیں تو اپنے زمانے کی معروف شاعروں میں ان کا شمار ہوتا تھا۔
- (ب) ایک اندھا شخص اپنے ہاتھ میں منکا اور دوسرے ہاتھ میں چراغ لیے جا رہا تھا۔ ایک نادان شخص اس کے پاس سے گزرا اور اس سے پوچھا تم اندھے ہو تو پھر تم نے ایک ہاتھ میں منکا اور دوسرے میں چراغ کیوں پکڑا ہوا ہے۔ اندھے آدمی نے جواب دیا یہ چراغ میں نے اپنے لیے نہیں بلکہ تم جیسے بے وقوف دل کے اندھوں کے لیے پکڑا ہے کہ وہ مجھ سے نہ گرائیں اور میرا منکا نہ توڑیں۔

(حصہ دوم)

سوال نمبر ۴: ماضی استمراری اور فعل حال کی تعریف کریں۔ ہر ایک کے بنانے کا طریقہ لکھیں نیز ”گفتن“ مصدر سے ہر ایک کی اردو معانی کے ساتھ گردان کریں۔ (۲۰)

(۲۰)

(۱۰)

(۱۰)

(۱۰)

سوال نمبر ۵: فعل مستقبل کی تعریف کریں، بنانے کا طریقہ بتائیں اور ”دیدن“ مصدر سے گردان بتائیں۔

سوال نمبر ۶: قید کی تعریف کریں، نیز اس کی کسی دو اقسام کی مثالوں سے وضاحت کریں۔

سوال نمبر ۷: حرف ربط اور حرف اضافہ کی تعریف کریں اور ہر ایک کو دو جملوں میں استعمال کریں۔



UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-I : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No.

Subject: Persian

PAPER: II (Nasar-e- Classic-e- Farsi)

MAX. TIME: 3 Hrs.

MAX. MARKS: 100

نوٹ: تمام سوالات کے نمبر برابر ہیں

سوال ۱: کسی ایک اقتباس کا سلیس اردو ترجمہ کریں؟

الف: یاد دارم کہ در ایام طفولیت متعبد بودمی و شب خیز و مولع زهد و پرهیز. شبی در خدمت پدر نشستہ بودم و ہمہ شب دیدہ برہم
نہستہ و مصحف عزیز بر کنار گرفته و طایفہ ای گرد ما خفتہ. پدر را گفتم: از اینان یکی سر بر نمی دارد کہ دو گانہ بہ دریگانہ بگذارد. چنان
خواب غفلت بردہ اند کہ گویی مردہ اند. گفت: جان پدر، تو نیز اگر بخفتی، بہ کہ در پوستین خلق افتی.

ب: باید کہ مردم سخنگوی و سخندان باشد. اما تو ای پسر سخنگوی باش و دروغگوی مباش. خوشتر را بہ راستگویی معروف کن
تا اگر وقت ضرورت دروغگوی از تو بپذیرند و ہر چہ گویی راست گوی و لیکن راست بہ دروغ مانند مگوی کہ دروغ بہ راست
ہمانا بہ از راست بہ دروغ ہمانا، کہ آن دروغ مقبول بود و آن راست نامقبول. پس از راست گفتن نامقبول پرهیز.

سوال ۲: کسی ایک اقتباس کا سلیس اردو ترجمہ کریں؟

الف: نخست بہ در سمرای عمری رسیدند. در بزدند بہ چند دفعہ تا آواز می آمد کہ: کیست؟ جواب دادند کہ در بکشاید، کسنی است کہ می
خواہد کہ زہد را پوشیدہ ببیند. کنیز کی کم بہا بیامد و در بگشاد. ہارون و فضل و دنیل معتمد ہر سہ در رفتند، یافتند عمری را در خانہ بہ نماز
ایستادہ و بوریایی خلق افگندہ و چراغدانہ بر کون سبوی نہادہ. ہارون و فضل بنشستند مدتی تا مرد از نماز
فارغ شد.

ب: از حلب تا طرابلس چہل فرسنگ بود، بدین راہ کہ ما رفتیم. روز شنبہ پنجم شعبان آنجا رسیدیم. حوالی شہر ہمہ کشاورزی و بساتین و
اشجار بود، و نیشکر بیسار بود و درختان نارنج و ترنج و موز و لیسو و خرما و شیرہ نیشکر در آن وقت می گرفتند. شہر طرابلس چنان ساختہ
اند کہ سہ جانب او با آب دریا است کہ چون آب دریا موج زند مبلغی بر باروی شہر بر رود.

سوال ۳: درج ذیل کتابوں میں سے کسی ایک پر اردو میں نوٹ لکھیں؟

۱۔ گلستان سعدی

۲۔ چہار مقالہ

سوال ۴: درج ذیل کتابوں میں سے کسی ایک پر فارسی میں نوٹ لکھیں؟

۱۔ تاریخ بیہقی

۲۔ سفرنامہ ناصر خسرو

سوال ۵: درج ذیل سوالات میں سے کسی دس کے جوابات تحریر کریں؟

۱۔ نویسنده تاریخ بیہقی کیست؟

۲۔ تاریخ بیہقی در چہ سال نوشته شد؟

۳۔ گلستان سعدی کتاب نثری است یا شعری؟

۴۔ باب ہشتم گلستان سعدی چہ نام دارد؟

۵۔ سال درگذشت سعدی چیست؟

۶۔ ابوالفضل بیہقی شاعر بود یا مورخ؟

۷۔ اسم کام سعدی چیست؟

۸۔ گلستان سعدی چند باب دارد؟

۹۔ تالیف نظامی عروضی سمرقندی چیست؟

۱۰۔ قابوس نامہ کہ تالیف کرد؟

۱۱۔ اسم دیگر قابوس نامہ چیست؟

۱۲۔ اسم دیگر مجمع النوادر چیست؟

۱۳۔ سبب تالیف قابوس نامہ چیست؟

۱۴۔ اولین سفر نامہ منثور نوشته کیست؟

۱۵۔ سفر نامہ ناصر خسرو در چہ سالی نوشته شد؟



UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-I : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No.

Subject: Persian

PAPER: III (Shair-e-Classic-e-Farsi)

MAX. TIME: 3 Hrs.

MAX. MARKS: 100

۲۰

سوال نمبر ۱: صرف دس سوالوں کے مختصر جواب دیں:

۱. انوری به کدام دوره تعلق دارد؟
۲. سبک شعر حافظ چیست؟
۳. صائب در کجا مدفون است؟
۴. معنی "منطق الطیر" چیست؟
۵. نام یکی از آثار امیر خسرو بنویسید.
۶. آیا عطار به سبک خراسانی شعر سروده است؟
۷. يك بيت حافظ شیرازی بنویسید.
۸. "تحفة الصغر" نوشته کیست؟
۹. مسعود سعد سلمان در چه سالی وفات یافت؟
۱۰. سبک شعر صائب چیست؟
۱۱. موضوع رباعیات بابا طاهر چیست؟
۱۲. اسم کامل حافظ شیرازی بنویسید.
۱۳. معنی کلمه "جسیه سرایی" چیست؟
۱۴. سبک شعر انوری چیست؟

۱۳

سوال نمبر ۲: کسی ایک جزو کا اردو میں ترجمہ اور تشریح کریں:

- (الف) خدایا چون به منشور الهی
ز گنج بخششم هر چیز دادی
چنان ده پائنه همت بلندم
جهان بی عشق سامانی ندارد
- (ب) نه مردم شد کسی کز عشق پاک است
چراغ جمله عالم عقل و دین است
رقم کردی سپیدی و سیاهی
کلید گنج ایمان نیز دادی
که از هر دو جهان دل در تو بندم
فلک بی میل دورانی ندارد
که مردم عشق و باقی آب و خاک است
تو عاشق شو که به زان جمله این است

۱۳

سوال نمبر ۳: کسی ایک جزو کا اردو میں ترجمہ اور تشریح کریں:

- (الف) بشنو از نی چون حکایت می کند
کز نیستان تا مرا ببریده اند
سینه خواهم شرحه شرحه از فراق
کاز پاکان را قیاس از خود مگیر
- (ب) جمله عالم زین سبب گمراه شد
همسری با انبیا برداشتند
از جدایی هاشکایت می کند
از نفیرم مرد و زن نالیده اند
تا بگویم شرح درد اشتیاق
گرچه مانند در نبستن شیر، شیر
کم کسی ز ابدال حق آگاه شد
اولیاء را همچو خود پنداشتند

۱۴

سوال نمبر ۴: کسی ایک جزو کا اردو میں ترجمہ اور تشریح کریں:

- (الف) شادباش ای عشق خوش سودای ما
ای دواى نخوت و نادموس ما
ای طیب جمله علت هاما
ای توافلاطون و جالینوس ما
- (ب) اهل صورت غرق گفتار من اند
این کتاب آرائش است ایام را
اهل معنی مرد اسرار من اند
خاص را داده نصیب و عام را

۲۰=۱۰+۱۰+۱۰+۱۰

سوال نمبر ۵: درج ذیل میں سے دو اردو اور دو پر فارسی میں نوٹ لکھیں:

سعدی، حافظ، طاهر عریان، عمر خیام نیشاپوری، بیدل دهلوی، جلال الدین رومی، فریدالدین عطار، امیر خسرو



UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-I : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No.

Subject: Persian

PAPER: IV (Adabiyat-e-Maasir-e-Farsi)

MAX. TIME: 3 Hrs.

MAX. MARKS: 100

۲۰

سوال نمبر ۱: مندرجہ ذیل سوالات میں سے ۱۰ سوالات کے مختصر جوابات فارسی میں لکھیں۔

- ۱۔ چہ کسی پدر شعر نومی گویند؟
- ۲۔ تاریخ تحلیلی شعر نو اثر کیست؟
- ۳۔ شفیعی کدکنی در شعر جدید چہ نقشی دارد؟
- ۴۔ "فخنوس" سرودہ کیست؟
- ۵۔ شفیعی کدکنی در شعر جدید چہ نقشی دارد؟
- ۶۔ "یکی بود و یکی نبود" اثر کیست؟
- ۷۔ نویسنده جو بیار لحظہ ہا کیست نوشته است؟
- ۸۔ فارسی شکر است نوشته کیست؟
- ۹۔ نویسندہ جو بیار لحظہ ہا کیست نوشته است؟
- ۱۰۔ "سراینده آخر شاهنامه" کیست؟
- ۱۱۔ ابو القاسم لاهوتی چہ کسی بود؟
- ۱۲۔ نخستین نظریہ پرداز شعر جدید کی بود؟
- ۱۳۔ شعر سپید چیست؟

۲۰

سوال نمبر ۲: کسی ایک پیرا گراف کا اردو زبان میں ترجمہ کریں۔

(الف) قہو بود چہی با حال پریشان سساور را در می کرد گفت: رستم بود و یکدست اسلحہ، ما بودیم و حسین سساور لکنہ۔ این حملہ را بالحن غم انگیزی ادا کرد، ولی چون در آن کنایہ بہ رستم زدہ بود، بدتر خندہ شدت کرد۔ قہوہ چہی از زور پسی بشا کردش حملہ کرد۔ ولی داش آکل یا تہخت دست کرد، یک کیسہ پون از جیبش در آورد، ان میدان انداخت۔

(ب) می دانستم کہ اینہا ہمہ رسوسہ شیطان لعین است کہ می خواہد ذا کر، حسین را مشوب نمودہ و شیعیان علی را در این شب جمعہ کہ شب رحمت الہی است از ذکر فرزند شہیدش محروم دارد ولی ہر چہ لعن خدا بود بہ شیطان فرستادم و چارہ ای نشد کہ نشد۔ از رنم (خداوند) با خیر انشاء محشورش کند کہ زن بی دلی بود پرسیدم: "زن حاجی بزاز را می شناسی" گفت: دو سہ ماہ پیش کہ خبر مرگ برادر حاجی از کربلا آمدہ بود، حاجی مجلس فاتحہ ہی داشت۔

۲۰

سوال نمبر ۳: کسی ایک جزو کا اردو ترجمہ، تشریح اور شاعر کا نام لکھیں:

(الف) باید امشب بروم

من کہ از بازترین پنجرہ با مردم

این ناحیہ صحبت کردم

حرفی از جنس زمان نشنیدم

ہیچ چشمی، عاشقانہ بہ زمین

خیرہ نبود۔

کسی از دیدن یک باغچہ

مجنوب نشد۔

(ب) از شوق کوچہ های گل آلود تنگ تو

در شہر شاخزن بہ سمای پرستمت

از یاد دودہای کف آلود نعرہ زن

دیونہ ام بہ شور و صدای پرستمت

از یاد آن فضای فروزان نور بسار

در زیر این گرفتہ فضای پرستمت

۲۰

سوال نمبر ۴: نیما یوشیج کے احوال اور کلام کی خصوصیات بیان کریں۔

یا
احمد شاملو کے کلام کی خصوصیات بیان کریں۔

۲۰

سوال نمبر ۵: جلال آل احمد کی افسانہ نگاری کا جائزہ لیں۔

یا
صادق ہدایت کی افسانہ نگاری کا جائزہ لیں۔



UNIVERSITY OF THE PUNJAB

Part-I : Supplementary Examination 2018

Examination:- M.A./M.Sc.

Roll No.

Subject: Persian

PAPER: V (Naqad-e-Adab1i-e-Farsi)

MAX. TIME: 3 Hrs.

MAX. MARKS: 100

نوٹ: مجموعی طور پر پانچ سوالات کے جوابات لکھیے۔ پرچہ چالیس فیصد فارسی میں حل کرنا ضروری ہے۔ تمام سوالات کے نمبر برابر ہیں۔ پہلا سوال لازمی ہے۔

(۲۰)

سوال نمبر ۱: از پُرسش های زیر فقط ده را پاسخ بدهید:

- (۱) درباره شعر چه می دانید؟
- (ب) موسیقی داخلی چند عنصر دارد؟
- (ج) قافیہ چیست؟
- (د) مقصود از حماسه سرایی چیست؟
- (ه) حس آمیزی چیست؟
- (و) ترکیب بند چیست؟
- (ز) "تشبیه" را توضیح بدهید؟
- (ح) "موسیقی شعر" اثر کیست؟
- (ط) معروف اسالیب نثر کدام اند؟
- (ی) علم بلاغت چند نوع است؟
- (ک) از سه تا منتقد ادب فارسی شبه قاره نام ببرید؟
- (ل) مقصود از نقد چیست؟

(۲۰)

سوال نمبر ۲: نقد کے لغوی اور اصطلاحی معانی نیز اقسام نقد لکھیے۔

(۲۰)

سوال نمبر ۳: موضوع کے حوالے سے نثر کی اقسام تحریر کیجیے۔

(۲۰)

سوال نمبر ۴: "صور خیال" کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں۔ مفصل نوٹ تحریر کیجیے۔

(۲۰)

سوال نمبر ۵: شعر کیا ہے؟ ہیئت کے اعتبار سے شعر کی اقسام تحریر کیجیے۔

(۲۰)

سوال نمبر ۶: موسیقی شعر سے کیا مراد ہے؟ اس کی اقسام کا جائزہ لیجیے۔

(۲۰)

سوال نمبر ۷: شبلی نعمانی فارسی تنقیدی ادب میں کیا مقام و مرتبہ رکھتے ہیں، بحث کیجیے۔

(۲۰)

سوال نمبر ۸: سراج الدین علی خان آرزو برصغیر کے فارسی ادب کے اہم ناقد ہیں، وضاحت کیجیے۔

(۲۰)

سوال نمبر ۹: منیر لاہوری کے احوال و آثار کا تفصیلی تجزیہ کیجیے۔